

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA EDUKACJI I NAUKI¹⁾

z dnia ... 2021 r.

**zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania
przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły
podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu
umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia,
kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia
ogólnego dla szkoły policealnej**

Na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 1 lit. a, b, e, f i h ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. poz. 356, z 2018 r. poz. 1679 oraz z 2021 r. poz. 1533) w załączniku nr 4a wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w części zatytułowanej „**Przedmioty nauczania z zakresu kształcenia ogólnego w branżowej szkole I stopnia:**” pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) historia i terażniejszość;”;

- 2) część zatytułowana „**Historia**” otrzymuje brzmienie:

„**Historia**

Nauczanie historii w branżowej szkole I stopnia zostało skoncentrowane na syntetycznym ujęciu dziejów państwa i narodu polskiego. Podstawa programowa dla tej

¹⁾ Minister Edukacji i Nauki kieruje działem administracji rządowej – oświata i wychowanie, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 października 2020 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Edukacji i Nauki (Dz. U. poz. 1848 i 2335).

szkoły stanowi kontynuację nauczania historii w szkole podstawowej, w większości stanowiąc pogłębienie i problemowe ujęcie treści poznanych w szkole podstawowej.

Cele kształcenia zostały skupione wokół trzech zasadniczych wymagań ogólnych: chronologii historycznej, analizy i interpretacji historycznej oraz tworzenia narracji historycznej. Treści nauczania mają układ chronologiczny i obejmują całość dziejów Polski, z uwzględnieniem istotnych wątków historii powszechnej. Edukacja historyczna w branżowej szkole I stopnia ma służyć nie tylko kształtowaniu postaw patriotycznych, ale także doskonaleniu umiejętności ważnych w życiu codziennym: dostrzegania związków przyczynowo-skutkowych między współczesnością a przeszłością, oceny zjawisk i procesów, prezentowania ocen i opinii, wyszukiwania informacji w różnych źródłach, argumentacji opartej na dociekliwości i wiedzy, a nie emocjach i uprzedzeniach.”;

- 3) część zatytułowana „**Wiedza o społeczeństwie**” otrzymuje brzmienie:

„**Historia i terażniejszość**

Historia i terażniejszość to przedmiot interdyscyplinarny łączący wiedzę o życiu społecznym człowieka i jego głównych instytucjach z wiedzą o dziejach najnowszych Polski i świata. Przedmiot umożliwi uczniom poznanie i zrozumienie najnowszych dziejów Polski i świata oraz przygotuje ich do świadomego i odpowiedzialnego udziału w życiu publicznym.”;

- 4) część zatytułowana „**HISTORIA**” otrzymuje brzmienie:

„**HISTORIA**

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Chronologia historyczna.

- 1) Sytuowanie faktów, zjawisk i procesów historycznych w czasie.
- 2) Porządkowanie wybranych faktów w obrębie zjawisk i procesów historycznych.
- 3) Wskazywanie przejawów zmian i kontynuacji w różnych wymiarach dziejów.
- 4) Określanie tempa zmian w wybranych zjawiskach i procesach historycznych.

II. Analiza i interpretacja historyczna.

- 1) Porównywanie i analizowanie informacji pochodzących z różnych źródeł.
- 2) Wyciąganie wniosków oraz formułowanie ocen i opinii.
- 3) Sytuowanie faktów, zjawisk i procesów historycznych w przestrzeni.
- 4) Wskazywanie i wyjaśnianie związków przyczynowo-skutkowych.
- 5) Wyodrębnianie elementów procesu dziejowego.
- 6) Zachowanie krytycznej postawy wobec różnych interpretacji historii.
- 7) Posługiwanie się wiedzą i doskonalonymi umiejętnościami do rozumienia współczesnych realiów.

III. Narracja historyczna.

- 1) Łączenie informacji pochodzących z różnych źródeł w samodzielną wypowiedź.
- 2) Uzasadnianie formułowanych ocen i opinii.
- 3) Tworzenie różnych form opisu zjawisk i procesów historycznych (z zachowaniem poprawności językowej).

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Antyczne dziedzictwo cywilizacji europejskiej. Uczeń:

- 1) sytuuje w czasie i przestrzeni cywilizacje starożytne;
- 2) charakteryzuje trwałe osiągnięcia cywilizacji grecko-rzymskiej;
- 3) opisuje genezę i etapy rozwoju chrześcijaństwa oraz jego znaczenie dla ukształtowania kultury europejskiej.

II. Średniowieczne kręgi kulturowe. Uczeń:

- 1) charakteryzuje łaciński, bizantyjski i arabski krąg kulturowy;
- 2) opisuje na wybranych przykładach relacje między Europą a światem islamu w średniowieczu;
- 3) wyjaśnia uniwersalny charakter kultury średniowiecza.

III. Polska Piastów. Uczeń:

- 1) wyjaśnia uwarunkowania narodzin państwa polskiego i znaczenie jego chrystianizacji;
- 2) charakteryzuje przykłady wzmacniania i decentralizacji państwa polskiego w okresie monarchii wczesnopiastowskiej;
- 3) ocenia sytuację polityczną, społeczną i gospodarczą na ziemiach polskich w okresie rozbitcia dzielnicowego;
- 4) opisuje proces jednoczenia ziem polskich, ze szczególnym uwzględnieniem roli Władysława Łokietka;
- 5) charakteryzuje i ocenia rządy Kazimierza Wielkiego w zakresie polityki wewnętrznej i zagranicznej.

IV. Królestwo Polskie w czasach unii personalnych u schyłku średniowiecza.

Uczeń:

- 1) wyjaśnia istotę unii personalnej i wskazuje przykłady takich unii w dziejach Polski średniowiecznej;
- 2) przedstawia okoliczności zawarcia unii polsko-litewskiej w XIV wieku i ocenia jej znaczenie;
- 3) charakteryzuje i ocenia stosunki polsko-krzyżackie w XV wieku;
- 4) ocenia wpływ przywilejów zdobytych przez szlachtę do końca XV wieku na życie społeczne, polityczne i gospodarcze w Królestwie Polskim;
- 5) charakteryzuje kulturę polską okresu średniowiecza, odwołując się do wybranych przykładów.

V. Wyzwania czasów nowożytnych. Uczeń:

- 1) przedstawia przyczyny i skutki zamorskiej ekspansji Europejczyków od czasu wielkich odkryć geograficznych;
- 2) opisuje podziały wyznaniowe i podaje przykłady wojen na tle religijnym w nowożytnej Europie;
- 3) charakteryzuje kulturę renesansu oraz baroku, odwołując się do wybranych przykładów.

VI. Rzeczpospolita Obojga Narodów. Uczeń:

- 1) przedstawia postanowienia i ocenia znaczenie unii lubelskiej;

- 2) charakteryzuje ustrój polityczny i strukturę demograficzną Rzeczypospolitej Obojga Narodów;
- 3) porównuje gospodarkę Rzeczypospolitej i krajów Europy Zachodniej;
- 4) wyjaśnia specyfikę tolerancji religijnej w Rzeczypospolitej do początku XVII wieku i jej kulturowej atrakcyjności dla narodów ościennych;
- 5) charakteryzuje kulturę polskiego renesansu, odwołując się do wybranych przykładów.

VII. Rzeczpospolita a państwa sąsiednie w XVII i na początku XVIII wieku. Uczeń:

- 1) przedstawia główne przyczyny i następstwa wojen toczonych przez Rzeczpospolitą w XVII wieku;
- 2) podaje przykłady ingerencji państw ościennych w sprawy wewnętrzne Rzeczypospolitej w XVII i na początku XVIII wieku;
- 3) charakteryzuje położenie międzynarodowe Rzeczypospolitej w czasach saskich.

VIII. Upadek Rzeczypospolitej na tle oświeceniowych przełomów. Uczeń:

- 1) identyfikuje główne idee oświecenia i charakteryzuje zmiany cywilizacyjne w Europie Zachodniej w XVIII wieku;
- 2) wyjaśnia wpływ idei oświeceniowych na powstanie Stanów Zjednoczonych Ameryki oraz wybuch rewolucji francuskiej; wyjaśnia różnice między amerykańską wojną o niepodległość a rewolucją francuską;
- 3) charakteryzuje reformy oświeceniowe w Rzeczypospolitej, ze szczególnym uwzględnieniem reform Sejmu Wielkiego i postanowień Konstytucji 3 maja;
- 4) charakteryzuje przyczyny i opisuje zasięg terytorialny kolejnych rozbiorów Rzeczypospolitej;
- 5) wyjaśnia zewnętrzne i wewnętrzne przyczyny upadku Rzeczypospolitej oraz znaczenie likwidacji państwa polskiego dla całej Europy.

IX. Sprawa polska w I połowie XIX wieku. Uczeń:

- 1) charakteryzuje genezę i losy Legionów Polskich;

- 2) przedstawia politykę Napoleona wobec sprawy polskiej, z uwzględnieniem dziejów Księstwa Warszawskiego;
- 3) charakteryzuje postanowienia kongresu wiedeńskiego w sprawie ziem polskich;
- 4) wyjaśnia genezę i charakteryzuje następstwa powstania listopadowego;
- 5) przedstawia udział Polaków w wydarzeniach Wiosny Ludów.

X. Ziemie polskie w czasach rozwoju cywilizacji przemysłowej. Uczeń:

- 1) wyjaśnia genezę i charakteryzuje następstwa powstania styczniowego;
- 2) charakteryzuje postawy społeczeństwa polskiego wobec polityki germanizacyjnej i rasyfikacyjnej władz zaborczych;
- 3) charakteryzuje specyfikę tzw. autonomii galicyjskiej;
- 4) charakteryzuje zróżnicowanie gospodarcze ziem polskich i główne zmiany społeczne;
- 5) porównuje programy polityczne ruchu narodowego, socjalistycznego i ludowego;
- 6) określa istotne następstwa ekspansji kolonialnej państw uprzemysłowionych.

XI. I wojna światowa. Uczeń:

- 1) wyjaśnia przyczyny wybuchu wojny i opisuje charakter działań wojennych na różnych frontach;
- 2) porównuje założenia polskich orientacji politycznych i charakteryzuje przykłady ich realizacji;
- 3) wyjaśnia okoliczności przystąpienia USA do wojny i ich rolę w konflikcie;
- 4) określa bezpośrednie skutki rewolucji 1917 roku w Rosji;
- 5) przedstawia społeczne i gospodarcze następstwa wojny.

XII. Ustanowienie i zagrożenia ładu wersalskiego w Europie. Uczeń:

- 1) przedstawia zmiany terytorialne w Europie po I wojnie światowej;
- 2) charakteryzuje postanowienia traktatu wersalskiego, z uwzględnieniem Ligi Narodów;

- 3) wyjaśnia okoliczności i następstwa objęcia władzy w Niemczech przez Hitlera;
- 4) charakteryzuje początki systemu stalinowskiego w ZSRS;
- 5) charakteryzuje przemiany gospodarcze i kulturalne oraz osiągnięcia naukowe okresu międzywojennego.

XIII. Problemy i osiągnięcia II Rzeczypospolitej. Uczeń:

- 1) charakteryzuje proces kształtowania się granic niepodległej Polski (z uwzględnieniem powstania wielkopolskiego, powstań śląskich, wojny polsko-bolszewickiej i plebiscytów);
- 2) porównuje ustrój II Rzeczypospolitej przed i po zamachu majowym;
- 3) charakteryzuje główne założenia polityki zagranicznej II Rzeczypospolitej;
- 4) ocenia znaczenie głównych osiągnięć gospodarczych niepodległej Polski uwzględniając zniszczenia wojenne i kryzys ekonomiczny;
- 5) charakteryzuje strukturę społeczną, narodowościową i wyznaniową obywateli II Rzeczypospolitej;
- 6) opisuje główne osiągnięcia niepodległej Polski w dziedzinie nauki i kultury.

XIV. Geneza i charakter II wojny światowej. Uczeń:

- 1) charakteryzuje położenie międzynarodowe Polski w przededniu wybuchu II wojny światowej między dwoma państwami totalitarnymi;
- 2) wyjaśnia przyczyny przegranej przez Polskę wojny obronnej;
- 3) sytuuje w czasie i przestrzeni przełomowe wydarzenia II wojny światowej (polityczne i militarne);
- 4) charakteryzuje przejawy eksterminacji narodów (ze szczególnym uwzględnieniem eksterminacji polskiej warstwy przywódczej, Holokaustu i zagłady Romów);
- 5) przedstawia przykłady bohaterstwa żołnierzy polskich na frontach II wojny światowej;
- 6) opisuje uwarunkowania militarne i polityczne konferencji Wielkiej Trójki (Teheran, Jałta, Poczdam) i przedstawia ich ustalenia.

XV. Obywatele i władze Rzeczypospolitej Polskiej w czasie II wojny światowej.

Uczeń:

- 1) charakteryzuje podział ziem polskich dokonany przez Niemcy i ZSRS;
- 2) porównuje politykę okupantów wobec obywateli Rzeczypospolitej Polskiej i wymienia przykłady największych zbrodni niemieckich i sowieckich na narodzie polskim;
- 3) wyjaśnia znaczenie funkcjonowania władz Rzeczypospolitej Polskiej na obczyźnie;
- 4) charakteryzuje cele i organizację Polskiego Państwa Podziemnego;
- 5) charakteryzuje genezę i następstwa powstania warszawskiego;
- 6) wyjaśnia okoliczności powstania komunistycznego ośrodka władzy w Polsce.

XVI. Europa i świat w dobie zimnowojennych podziałów. Uczeń:

- 1) charakteryzuje polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturowe skutki II wojny światowej;
- 2) wyjaśnia genezę zimnej wojny i identyfikuje główne kryzysy międzynarodowe okresu zimnowojennego, w tym wyścig zbrojeń i politykę odstraszania atomowego;
- 3) charakteryzuje politykę ZSRS wobec państw bloku wschodniego (z uwzględnieniem interwencji zbrojnej na Węgrzech i w Czechosłowacji);
- 4) wyjaśnia genezę i charakter integracji europejskiej;
- 5) przedstawia cele i rolę Organizacji Narodów Zjednoczonych w powojennym świecie;
- 6) charakteryzuje przemiany społeczne i gospodarcze w II połowie XX wieku, z uwzględnieniem zjawiska kultury masowej.

XVII. Polska pod dominacją ZSRS. Uczeń:

- 1) porównuje kształt terytorialny Polski przed wybuchem II wojny światowej i po jej zakończeniu;
- 2) charakteryzuje proces przejmowania przez komunistów władzy w Polsce i opisuje postawy Polaków wobec terroru komunistycznego;

- 3) charakteryzuje przemiany gospodarcze, społeczne i kulturowe w powojennej Polsce;
- 4) przedstawia kryzysy społeczne w PRL, uwzględniając ich charakter i następstwa;
- 5) ocenia rolę Kościoła katolickiego w powojennej Polsce;
- 6) charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność” i rozpoznaje jego przywódców;
- 7) opisuje następstwa wprowadzenia stanu wojennego w Polsce.

XVIII. Narodziny III Rzeczypospolitej i jej miejsce w świecie. Uczeń:

- 1) charakteryzuje przemiany w Polsce w 1989 roku i ocenia ich wpływ na przemiany w Europie Środkowo-Wschodniej;
- 2) przedstawia kierunki zmian politycznych, gospodarczych i społecznych w Polsce w pierwszych latach transformacji;
- 3) wyjaśnia znaczenie przystąpienia Polski do NATO i do Unii Europejskiej;
- 4) charakteryzuje nowe zagrożenia dla ładu międzynarodowego;
- 5) wyjaśnia zjawisko postkomunizmu i charakteryzuje sposoby odejścia od niego w Polsce po 1989 roku (problem dekomunizacji, lustracji i reprivatyzacji);
- 6) wyjaśnia, dlaczego katastrofę z dnia 10 kwietnia 2010 roku należy traktować jako największą tragedię w powojennej historii Polski (według oświadczenia polskich parlamentarzystów przyjętego podczas Zgromadzenia Posłów i Senatorów w dniu 13 kwietnia 2010 roku poświęconego uczeniu pamięci ofiar katastrofy lotniczej pod Smoleńskiem);
- 7) charakteryzuje zaangażowanie Polski we współpracę regionalną: Grupa Wyszehradzka (V4), Trójmorze;
- 8) charakteryzuje przemiany polityczne i społeczne w Polsce w latach 2010–2015.

Warunki i sposób realizacji

Podstawa programowa kształcenia ogólnego historii dla branżowej szkoły I stopnia ujmuje w sposób syntetyczny całokształt dziejów Polski, ukazany jednak w szerszym kontekście, głównie na tle istotnych zjawisk i procesów z historii Europy. Treści nauczania mają układ chronologiczny, co powinno dać uczniom spójny i uporządkowany obraz ojczyrstych dziejów.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe obejmują 18 działów. Poszczególne działy tematyczne są realizowane następująco:

- 1) klasa I – działy od I do VIII;
- 2) klasa II – działy od IX do XIII;
- 3) klasa III – działy od XIV do XVIII.

Aby zagwarantować atrakcyjność i efektywność edukacji historycznej na tym etapie edukacyjnym, należy korzystać z szerokiego spektrum metod i środków dydaktycznych. Nauczyciel winien stosować nauczanie problemowe i metody aktywizujące. Oprócz podręczników istotną rolę w procesie kształcenia powinny odgrywać również teksty źródłowe, materiały ikonograficzne, filmy, mapy czy też wystawy multimedialne. Olbrzymie możliwości edukacyjne stwarza w tym obszarze internet.

Kształcenie w branżowej szkole I stopnia podejmują uczniowie o bardzo zróżnicowanych oczekiwaniach i predyspozycjach. Niektórzy z nich zapewne już na tym etapie zakończą szkolną edukację, inni będą kształcić się dalej. Będzie to wymagało indywidualizacji pracy z uczniem oraz stosowania skutecznych metod nauczania, nie tylko w celu realizacji wymogów programowych, ale również rozbudzania zainteresowań historycznych młodzieży.

Uzupełnieniem edukacji uczniów w branżowej szkole I stopnia w zakresie najnowszej historii Polski oraz historii powszechnej jest przedmiot historia i terażniejszość, zawierający również elementy edukacji obywatelskiej.”;

- 5) część zatytułowana „**WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE**” otrzymuje brzmienie

„HISTORIA I TERAŻNIEJSZOŚĆ

Cele kształcenia – wymagania ogólne

Cele kształcenia przedmiotu historia i terażniejszość w branżowej szkole I stopnia odpowiadają aspektom ludzkiej dojrzałości, do której prowadzi edukacja szkolna:

W aspekcie stosunku do prawdy: nabywanie przez ucznia rzetelnej wiedzy o najważniejszych przemianach kulturowych, politycznych, społecznych i gospodarczych w Polsce i na świecie po 1945 roku aż do czasów współczesnych – i w tym kontekście uzyskiwanie zrozumienia głównych zagadnień życia społecznego, polityki i prawa, a także znajomości genezy i natury wielkich problemów świata współczesnego.

W aspekcie stosunku do dobra: przygotowanie ucznia do samodzielnej i sprawiedliwej oceny wspomnianych przemian zachodzących w Polsce i na świecie od zakończenia II wojny światowej w kategoriach ciągłości i zmiany (lub zerwania) w odniesieniu do podstaw, z których wyrasta nasza Ojczyzna rozumiana jako wspólnota ukształtowana według konkretnych norm kultury oraz wizji człowieka, rodziny i społeczeństwa sięgających swoimi korzeniami klasycznej cywilizacji grecko-rzymskiej i chrześcijaństwa.

W aspekcie stosunku do życia: nabywanie przez ucznia dociekliwego zainteresowania życiem zbiorowym, gotowości do osobistego podejmowania zadań społecznych i zaangażowania obywatelskiego w duchu patriotyzmu jako mądrej miłości ojczyzny ukształtowanej w tradycji Rzeczypospolitej, dzięki praktykowaniu cnót indywidualnych i społecznych, a także dzięki odkrywaniu harmonii praw i obowiązków, wolności i odpowiedzialności, szczęścia ludzkiego i rozwoju ludzkich wspólnot oraz znaczenia sprawiedliwych praw i roztropnej polityki.

Przy uwzględnieniu wymienionych wyżej celów kształcenia, realizacja przedmiotu historia i terażniejszość wymaga:

- I. Uzyskania przez ucznia znajomości podstawowych zasad życia społecznego, w tym fundamentów państwa i prawa.
- II. Nabycia przez ucznia umiejętności odróżniania w życiu społecznym tego, co trwałe, od tego, co zmienne, a także tego, co uniwersalne, od tego, co partykularne i związane z tradycjami lokalnymi.
- III. Uzyskania przez ucznia orientacji w dokonujących się w dziejach najnowszych Polski i świata przemianach w życiu narodów i państw, w pojęciach i

doktrynach politycznych i prawnych, w kulturze życia codziennego, komunikacji społecznej i kulturze politycznej, w instytucjach międzynarodowych.

- IV. Budowania przez ucznia własnych wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułowania ocen i ich uzasadniania, udziału w debacie – z myślą o własnym rzetelnym i twórczym udziale w życiu publicznym.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

- I. Wiedza o podstawach życia społecznego. Uczeń:
- 1) wyjaśnia dlaczego człowieka rozumie się w tradycji jako „istotę społeczną” (*animal sociale*) oraz jakie znaczenie ma życie społeczne dla rozwoju i życiowego spełnienia (szczęścia) człowieka;
 - 2) umie podać klasyczne określenie dobra wspólnego (*bonum commune*) oraz wyjaśnia, jakim zmianom podlega ono w doktrynach liberalnych i kolektywistycznych (totalitarnych);
 - 3) wyróżnia podstawowe sposoby realizacji społecznego bytu człowieka, oparte na komplementarności swych członków: rodzinę, naród, państwo i związki państw; umie przedstawić specyfikę każdego z nich;
 - 4) wyjaśnia na czym polega patriotyzm oraz czym różni się od szowinizmu i kosmopolityzmu;
 - 5) wyjaśnia pojęcie demokracji na przykładzie ustrojów wybranych współczesnych państw;
 - 6) wyjaśnia podstawy i treść „praw człowieka” oraz ich związek z dziedzictwem cywilizacji zachodniej (inspiracje płynące z chrześcijaństwa oraz z sięgającej czasów grecko-rzymskich nauki o prawie naturalnym).
- II. Świat i Polska w latach 1945–1956. Uczeń:
- 1) charakteryzuje konsekwencje polityczne, społeczne i kulturowe II wojny światowej dla świata;
 - 2) potrafi wyjaśnić, skąd wzięło się i w jakim sensie było używane pojęcie „zimnej wojny” oraz „żelaznej kurtyny” oraz przedstawia główne pola konfrontacji zimnowojennej;

- 3) charakteryzuje główne etapy integracji europejskiej do 1957 roku, uwzględniając ich polityczne i kulturowe tło;
- 4) charakteryzuje znaczenie przejęcia władzy w Chinach przez komunistów w 1949 roku oraz system rządów Mao Zedonga (największe ludobójstwo po 1945 roku w czasie „wielkiego skoku”);
- 5) charakteryzuje skutki II wojny światowej dla Polski;
- 6) charakteryzuje najważniejsze mechanizmy sowietyzacji Polski w latach 1945–1956;
- 7) charakteryzuje rozmaite reakcje społeczeństwa polskiego na rządy komunistów w Polsce, w tym główne formy sprzeciwu i oporu przeciw komunizmowi (do 1956 roku);
- 8) w kontekstach powstańczej walki „żołnierzy niezłomnych” oraz postawy Prymasa Polski Stefana Wyszyńskiego potrafi opowiedzieć o różnych postaciach wierności zasadom i męstwa wobec prześladowców.

III. Świat i Polska w latach 1956–1970. Uczeń:

- 1) wyjaśnia, na czym polegał przełom 1956 roku w Polsce, potrafi wskazać jego najważniejsze etapy (Poznański Czerwiec, Jasnogórskie Śluby Narodu, powrót Władysława Gomułki do władzy, uwolnienie Prymasa Polski Stefana Wyszyńskiego);
- 2) charakteryzuje przemiany społeczno-obyczajowe określane jako „rewolucja 1968 roku”;
- 3) opisuje główne pola zimnowojennej konfrontacji mocarstw w latach 1956–1970;
- 4) charakteryzuje sposoby walki reżimu PRL z Kościołem katolickim w latach 60. i 70. (w tym spychanie ludzi wierzących do statusu obywateli drugiej kategorii);
- 5) charakteryzuje przebieg tzw. wydarzeń 1968 roku w Polsce i ich różne konteksty (walka frakcyjna w PZPR z użyciem propagandy antysemitkiej, wolnościowe dążenia narodu polskiego);
- 6) wyjaśnia, czym była „praska wiosna” 1968 roku i interwencja wojsk Układu Warszawskiego w Czechosłowacji.

IV. Świat i Polska w latach 1970–1980. Uczeń:

- 1) charakteryzuje konsekwencje wzrostu wpływów komunistycznych na świecie w latach 70. XX wieku (ludobójcza polityka „czerwonych Khmerów” w Kambodży);
- 2) charakteryzuje przebieg Grudnia 1970 roku i jego polityczne skutki (odejście Władysława Gomułki z funkcji szefa partii);
- 3) charakteryzuje główne przejawy opozycji w Polsce w latach 70.: Kościół katolicki i narodziny opozycji demokratycznej po protestach robotniczych w 1976 roku;
- 4) wyjaśnia znaczenie dla Polski i świata wyboru kardynała Karola Wojtyły na papieża.

V. Świat i Polska w latach 1980–1991. Uczeń:

- 1) przedstawia proces powstawania ruchu społecznego „Solidarność”, jego charakter, cele i tradycje, do których się odwoływał, a także znaczenie dla Polski i świata;
- 2) przedstawia okoliczności i skutki wprowadzenia przez władze stanu wojennego 13 grudnia 1981 roku, formy walki reżimu PRL z wolnościowymi dążeniami Polaków;
- 3) charakteryzuje rolę Kościoła katolickiego w Polsce w okresie po wprowadzeniu stanu wojennego (pomoc wszystkim prześladowanym, kultura bez cenzury, msze za ojczyznę, osoba bł. ks. Jerzego Popiełuszki, pielgrzymki św. Jana Pawła II do Polski w 1983 i 1987 roku);
- 4) charakteryzuje genezę i znaczenie programu „pierestrojki” Michaiła Gorbaczowa;
- 5) charakteryzuje przebieg „jesieni narodów” w Europie Środkowej i Wschodniej; wskazuje na prekursorską rolę ruchu społecznego „Solidarność” oraz zainicjowanej przez św. Jana Pawła II „rewolucji ducha”;
- 6) przedstawia główne wydarzenia związane z przełomem 1989 roku w Polsce (Okrągły Stół, wybory 4 czerwca 1989 roku, wybór gen. Wojciecha Jaruzelskiego na prezydenta PRL, rząd Tadeusza Mazowieckiego); wyjaśnia pojęcie „wyborów kontraktowych”;

- 7) potrafi dokonać bilansu rządów komunistycznych w Polsce, wskazując na ich skutki w warstwie kultury, życia społecznego i gospodarczego;
- 8) wskazuje na czym polegała „transformacja” realizowana w Polsce po 1989 roku na przykładzie założeń oraz implementacji planu Sachsa – Balcerowicza;
- 9) wyjaśnia pojęcie „społeczeństwa obywatelskiego” i potrafi wskazać na przykłady jego funkcjonowania w Polsce po 1989 roku;
- 10) charakteryzuje znaczenie pierwszych powszechnych wyborów prezydenckich w 1990 roku i zwycięstwa Lecha Wałęsy.

VI. Świat i Polska w latach 1991–2001. Uczeń:

- 1) charakteryzuje kolejne etapy integracji europejskiej po 1992 roku (traktat z Maastricht, powstanie Unii Europejskiej, wprowadzenie waluty euro);
- 2) wymienia najważniejsze wydarzenia polityczne w Polsce w latach 1991–1997;
- 3) charakteryzuje główne postanowienia Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (preambuła, relacje między najważniejszymi organami władzy, niezawisłość sądów i trójpodział władzy, prawa i obowiązki obywatela Rzeczypospolitej Polskiej, konstytucja o małżeństwie i rodzinie);
- 4) charakteryzuje znaczenie wstąpienia Polski do NATO w 1999 roku i Unii Europejskiej w 2004 roku.

VII. Świat i Polska w pierwszych dwóch dekadach XXI wieku. Uczeń:

- 1) charakteryzuje proces zmian w Unii Europejskiej po 2004 roku;
- 2) wyjaśnia, dlaczego katastrofę z dnia 10 kwietnia 2010 roku należy traktować jako największą tragedię w powojennej historii Polski (według oświadczenia polskich parlamentarzystów przyjętego podczas Zgromadzenia Posłów i Senatorów w dniu 13 kwietnia 2010 roku poświęconego uczeniu pamięci ofiar katastrofy lotniczej pod Smoleńskiem);
- 3) charakteryzuje zmiany polityczne i gospodarcze w Polsce w latach 1997–2015;

- 4) potrafi wymienić największe skupiska Polaków na świecie.

Warunki i sposób realizacji

Podstawa programowa nie jest programem nauczania i jako taka jest tylko kanwą, na której oparte są treści programów nauczania, podręczników i lekcji. Od nauczyciela, jego zaangażowania i współpracy z uczniami zależy efektywność poznawanej przez uczniów historii ostatnich dziesięcioleci.

W związku z tym, że w ramach przedmiotu uczniowie będą nabywać wiedzę o najważniejszych przemianach kulturowych, politycznych, społecznych i gospodarczych w Polsce i na świecie po 1945 roku, warto zapewnić uczniom spotkania z uczestnikami i świadkami omawianych wydarzeń (np. z działaczami ruchu społecznego „Solidarność”). Warto również odwiedzić lokalne miejsca pamięci związane z omawianymi wydarzeniami, np. mogiły żołnierzy wyklętych, miejsca martyrologii (np. budynki dawnych katowni Urzędu Bezpieczeństwa), mogiły ofiar aparatu komunistycznego (np. grób bł. ks. Jerzego Popiełuszki), miejsca strajków i protestów społecznych. Należy również wykorzystać istniejącą bazę muzealną (np. Europejskie Centrum Solidarności w Gdańsku, Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL w Warszawie, Śląskie Centrum Wolności i Solidarności w Katowicach, Centrum Historii Zajezdnia we Wrocławiu). Przy realizacji treści programowych przedmiotu warto korzystać z bogatej oferty edukacyjnej Instytutu Pamięi Narodowej.

W aspekcie dotyczącym edukacji obywatelskiej zalecane są spotkania uczniów z osobami zaangażowanymi w różnorodną działalność społeczną (np. wolontariusze w organizacjach pozarządowych).

Przy planowaniu wycieczek szkolnych warto zadbać o to, by w ich programie uwzględniać miejsca związane z najnowszą historią Polski. Odwiedzanie takich miejsc jak siedziba władz państwowych w Warszawie (Sejm i Senat Rzeczypospolitej Polskiej), plac Marszałka Józefa Piłsudskiego z Grobem Nieznanego Żołnierza, bramy Stoczni Gdańskiej, Kopalnia Węgla Kamiennego „Wujek” lub Poznańskich Krzyży, co pozwoli uczniom na poznanie historii w miejscach wydarzeń.

Należy zachęcać uczniów, aby dbali o miejsca pamięci we własnej szkole (np. izby pamięci, gabloty, gazetki, murale, strony internetowe). Przedmiot historia i

teraźniejszość umożliwia i zachęca do poszukiwania źródeł historycznych we własnym otoczeniu młodego człowieka. Warto zachęcać uczniów do pielęgnowania historii własnej rodziny, miejscowości, czy lokalnej społeczności, w której dorasta. Należy wspierać młodzież w inicjatywach zabezpieczenia pamiątek rodzinnych i lokalnych, rejestrowania relacji świadków historii, tworzenia amatorskich filmów i audycji dotyczących historii najnowszej. Na kanwie omawianych tematów lub podczas obchodu rocznic narodowych można zorganizować prezentację niektórych artefaktów w szkole. Może to być doskonała okazja do wzbogacenia celebracji takich dni, jak: Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych, Dzień Samorządu Terytorialnego, Narodowy Dzień Pamięci Poznańskiego Czerwca 1956, Dzień Papieża Jana Pawła II, Dzień Pamięci Ofiar Stanu Wojennego.

Na kanwie omawianych dziejów warto nawiązywać do lokalnych bohaterów.

Ważną inicjatywą jest nawiązywanie kontaktów z polskimi szkołami poza granicami naszego kraju. W ten sposób polska młodzież z kraju i zagranicy nawiązuje wzajemne relacje i odnosi się do wspólnego dziedzictwa narodowego.

Zważywszy na to, że w ramach przedmiotu omawiane są dzieje najnowsze, podczas lekcji warto korzystać z bogatych źródeł tekstowych, audiowizualnych oraz materiałów dydaktycznych dostępnych w internecie, które odpowiednio wkomponowane w lekcje wzbogacą przekaz historyczny.”;

- 6) w części zatytułowanej „**WYCHOWANIE FIZYCZNE**” w części zatytułowanej „**Warunki i sposób realizacji**” wyrazy „Warunkiem skuteczności realizacji bloku tematycznego: edukacja zdrowotna jest integrowanie treści z innymi przedmiotami, w tym np. biologii, wychowania do życia w rodzinie, wiedzy o społeczeństwie, edukacji dla bezpieczeństwa.” zastępuje się wyrazami „Warunkiem skuteczności realizacji bloku tematycznego: edukacja zdrowotna jest integrowanie treści z innymi przedmiotami, w tym np. biologii, wychowania do życia w rodzinie, historia i teraźniejszość, edukacji dla bezpieczeństwa.”.

§ 2. 1. Podstawę programową kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia dla uczniów będących absolwentami ośmioletniej szkoły podstawowej, stanowiącą załącznik nr 4a do rozporządzenia zmienianego w § 1, w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem, w zakresie przedmiotów: historia oraz historia i teraźniejszość, stosuje się począwszy od roku szkolnego 2022/2023 w klasie I branżowej szkoły I stopnia, z wyjątkiem klasy I, w której

kształcenie rozpoczęło się z dniem 1 lutego 2022 r., a w latach następnych również w kolejnych klasach tej szkoły.

2. Podstawę programową kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia dla uczniów będących absolwentami ośmioletniej szkoły podstawowej, stanowiącą załącznik nr 4a do rozporządzenia zmienianego w § 1, w brzmieniu dotychczasowym, w zakresie przedmiotu historia, stosuje się:

- 1) w roku szkolnym 2022/2023:
 - a) w klasie I branżowej szkoły I stopnia, w której kształcenie rozpoczęło się z dniem 1 lutego 2022 r.,
 - b) w klasach II i III branżowej szkoły I stopnia;
- 2) w roku szkolnym 2023/2024:
 - a) w klasie II branżowej szkoły I stopnia, będącej kontynuacją klasy, o której mowa w pkt 1 lit. a,
 - b) w klasie III branżowej szkoły I stopnia;
- 3) w roku szkolnym 2024/2025 w klasie III branżowej szkoły I stopnia, będącej kontynuacją klasy, o której mowa w pkt 2 lit. a.

3. Podstawę programową kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia dla uczniów będących absolwentami ośmioletniej szkoły podstawowej, stanowiącą załącznik nr 4a do rozporządzenia zmienianego w § 1, w brzmieniu dotychczasowym, w zakresie przedmiotu wiedza o społeczeństwie stosuje się w latach szkolnych 2022/2023–2024/2025 w klasie III branżowej szkoły I stopnia, o której mowa w ust. 2 pkt 1 lit. b, pkt 2 lit. b i pkt 3.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER EDUKACJI I NAUKI

Za zgodność pod względem
prawnym, legislacyjnym i redakcyjnym

Jakub Jakubowski

Dyrektor

/ – podpisany cyfrowo/